

Березовська Н.Л.

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри кримінального права,

кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Останнім часом погляди вчених звернені до глобалізаційних процесів в житті людства. Глобалізація (англ. globalization) – об’єктивний соціальний процес, змістом якого є зростаючі взаємозв’язок і взаємозалежність національних економік, національних політичних і соціальних систем, національних культур, взаємодії людини і навколишнього середовища.

Правові і неправові питання набувають міжнаціонального значення. Все людство потерпає від можливості використання зброї масового знищення, від загрози розв’язання третьої світової війни – гіпотетичного глобального воєнного конфлікту, від невмілого використання природних ресурсів тощо.

В науці свої погляди на проблему чи її частини представляють багато вчених, зокрема, О.О. Житний (Глобалізація та функції кримінального права (окремі питання) // Вісник Кримінологічної асоціації України. – 2014. – № 6 // <https://core.ac.uk/download/pdf/51208296.pdf>); М.П. Куцевич (Кримінальна відповідальність за екоцид: міжнародний та національний аспекти: дис. ... канд. юр. наук: 12.00.08 – Київ, 2007. – 275 с.), С.Я. Лихова (Глобалізація та кримінальне законодавство (позитивні результати та негативні наслідки) // Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовної діяльності у сфері боротьби зі злочинністю в Україні. Мат. наук. конф. 15.05.2009 р. – Х.: Право, 2009. – С. 45-48), В.О. Миронова (Кримінальна відповідальність за порушення законів та звичаїв війни: автореф. дис. ... канд. юр. наук: 12.1.8 – Дніпропетровськ, 2008. – 21 с. // <http://uadocs.exdat.com/docs/index-97378.html>), В.О. Навроцький (Кримінальне право в епоху глобалізації // Геополітика України: історія і сучасність: збірник наукових праць. Вип. 2. – Ужгород: ЗакДУ, 2010 // <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3806>) та ін. Та проблема

настільки масштабна, що кінця її вирішення в найближчі роки годі й очікувати.

Перед усім людством стоять проблеми злочинності, роззброєння, недопущення світової ядерної війни, вирішення локальних, регіональних, міжнародних, національних, релігійних конфліктів, боротьби з епідеміями, збереження довкілля тощо.

Ці проблеми характеризуються тим, що:

- носять не лише національний, а – загальносвітовий характер;
- для їх вирішення мають бути задіяні спільні зусилля світової спільноти;
- вони є загрозою всьому людству.

Щодо кримінального права, то прояви глобалізації ми знаходимо в такому:

- норми міжнародних актів є нормами прямої дії;
- в кримінальному законодавстві відображаються вимоги міжнародних договорів, що мають кримінально-правовий характер;
- є міжнародне співробітництво щодо протидії злочинам;
- існують загальні норми – в усіх державах визнаються право людини на життя тощо.

Але деякі тенденції не є проявами суцільного введення. В науці зринають ідеї про світову уніфікацію, інкорпорацію, рецепцію, адаптацію, імплементацію, апроксимацію, трансформацію, гармонізацію законодавства.

Серед запропонованих способів врахування глобалізації при втілення в життя кримінально-правових приписів є:

- розробка Європейського кримінального кодексу,
- створення Модельного кримінального кодексу держав СНД тощо.

Дослідження вказаних питань дозволяє назвати аспекти, що вимагають вирішення найближчим часом у зв'язку із зближенням правових систем у світі, досліджень зарубіжного досвіду застосування кримінального закону чи його окремих положень:

- момент початку захисту життя засобами кримінального права;
- наближення покарань за законодавствами різних країн;
- чи слід злочини проти миру, міжнародного правопорядку та безпеки людства поміщати в кримінальне законодавство своєї держави чи це має бути загальне для всіх держав законодавство;

в разі наявності в законодавстві держави розділу «Злочини проти миру, безпеки людства, міжнародного правопорядку» його було б доцільно узгодити з законодавствами всіх держав;

відкритим питанням є притягнення особи до кримінальної відповідальності за діяння, що вчинені поза межами своєї держави – питання в різних країнах має неоднакове вирішення;

видача осіб, що вчинили злочинні діяння – сьогодні питання вирішується в залежності від наявності договору, підписаної конвенції, але не однозначно в усіх випадках.

Зі змісту поставлених у літературі питань щодо глобалізаційних процесів, їх втіленні у кримінально-правову науку, вбачається серйозність вирішення вказаних проблем, їх актуальність, в тому числі, для України.